

SYLWIA WARAKOMSKA-GRZYCKA

ur. Lublin; 1923

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, okres powojenny
Słowa kluczowe	Lublin, okres powojenny, Zamek Lubelski, egzekucja więźniów, więzienie na Zamku Lubelskim, kuzynka, cmentarz przy ulicy Lipowej, gestapo, Pod Zegarem, Armia Krajowa, przesłuchanie

Więzienie na Zamku Lubelskim

Na Zamku Lubelskim była więziona moja cioteczna siostra, Zofia Kormańska, przywieziona do Lublina z Zamościa. Przeżyła cztery lata w Ravensbrück, obozie tylko dla kobiet z wyrokiem śmierci. Była królikiem doświadczalnym, po powrocie z Ravensbrück, żyła tylko trzy lata. O [więzieniu na] Zamku wiedziałam w czasie okupacji, że baszta jest dla najgorszych zbrodniarzy. W baszcie stało się w wodzie do pasa, nie można było innej pozycji przyjąć i właśnie z tej baszty więzień był wożony „Pod Zegar”, na ulicę Uniwersytecką. Tam „Pod Zegarem” było gestapo i śledztwo, straszliwe śledztwo. Tu może właśnie dodam, że będąc w Armii Krajowej, czego ja się bałam najbardziej. Bałam się najbardziej przesłuchania przez gestapo, że mimo chęci niemówienia niczego, wydam kogoś z kolegów. Tego się bałam najbardziej. Wprawdzie uczono nas: „Pamiętaj w razie śledztwa mów jedno i to samo albo nie wiem, wcale nie wiem, albo nie pamiętam, albo nie widziałam. Dostaniesz za to jakieś bicie, czy coś innego, ale tylko jedno, bo jeżeli będziesz mówiła raz tak, a raz inaczej na pewno wpadniesz.”.

Byłam przed Zamkiem Lubelskim, to było w kilka dni po opuszczeniu Niemców, kiedy wynoszono zwłoki. Ludzie, którzy przy tym pracowali mieli maski gazowe i specjalne ubrania ochronne. Byłam kilka godzin [tam], myślę, że [to trwało] cały dzień albo dwa. [Pochowano ich] na cmentarzu przy Lipowej, niedaleko wejścia, po stronie lewej jest grób zbiorowy właśnie tych osób i tam są również wydrukowane ich nazwiska. Jeden z mieszkańców dzielnicy Dziesiąta, felczer, [przeżył egzekucję i] opowiadał, w jaki sposób Niemcy zabijali. Kazali się kłaść na zwykły stółek i strzał. Na tym ciele ktoś drugi się kładł i strzał. On był pod stosem tych zabitych, jego nie zabito, chybiono. Kiedy już stwierdził, że jest cisza, czyli nie ma już Niemców powoli wyczołgał się spod tych zwłok.

Data i miejsce nagrania	2012-08-12, Lublin
Rozmawial/a	Łukasz Kijek
Redakcja	Weronika Prokopczuk
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"